
ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ ТЕКСТУ ТА ДИСКУРСУ

Отримано: 10 червня 2023 р.

Прорецензовано: 4 липня 2023 р.

Прийнято до друку: 10 липня 2023 р.

e-mail: lena_bohdanova@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6500-274x>

DOI: 10.25264/2519-2558-2023-18(86)-28-32

Бугайчук О. А. Функціональні особливості військового дискурсу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2023. Вип. 18(86). С. 28–32.

УДК: 811.112.2'42[355:001.4]

Бугайчук Олена Вікторівна,
асистент кафедри німецької філології,
Волинський національний університет імені Лесі Українки

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ДИСКУРСУ

У статті розглянуто сутність феномена військового дискурсу та поняття військового перекладу та розкрито функціональні особливості військового дискурсу та військового перекладу. Військовий дискурс розглянуто як військово-когнітивно-комунікативну систему, яка представляє систему взаємодії концептів у військовій сфері з метою забезпечення раціональної комунікації. Особливостями військово-публіцистичних текстів є стислість, їхня чіткість та конкретність формулювань. Не зайвим буде згадати також ясність викладу та точність. Логічна послідовність викладу має забезпечити сприяння швидкого сприйняття інформації, яке є не обтяженою іншими перефразуваннями. Адекватність перекладу текстів військової тематики залежить від перекладу термінів, військово-технічних термінів, лексики та кліше військової сфери. Передумовою для здійснення адекватного перекладу є досконале володіння іноземною мовою, знання реалій української армії, її організації, озброєння та бойової техніки, способів ведення збройної боротьби тощо. Дослідження німецької військово-політичної лексики є важливим навіть суто з прикладних мотивів. У такий спосіб можна виявити певні специфічні ознаки військово-політичної дійсності у країні та специфіку її відображення у мові та мовленні.

Ключові слова: військовий дискурс, військовий переклад, військово-політична лексика, військово-технічні терміни, адекватний переклад.

Olena Buhaiichuk,
Teacher of German Philology Department,
Lesya Ukrainka Volyn National University

FUNCTIONAL FEATURES OF MILITARY DISCOURSE

The article considers the essence of military discourse and concept of military translation phenomenon and reveals functional features of military discourse and military translation. Military discourse is considered as a military cognitive-communicative system, which represents a system of concepts interaction in the military sphere with the aim of ensuring rational communication. The peculiarities of the military journalistic texts are as follows: clarity, their brevity and specificity of wording. Clarity of presentation and accuracy should be noticed too. The logical sequence of presentation should facilitate the rapid perception of information, which is not burdened by other paraphrasing. Adequacy of military-related texts translation depends on translation of terms, military-technical terms, vocabulary and clichés of the military sphere. Prerequisite for an adequate translation is perfect command of a foreign language, knowledge of realities of the Ukrainian army, its organization, weapons and combat equipment, methods of armed struggle, etc. Study of German military-political vocabulary is important even for purely applied reasons. In this way, it is possible to identify certain specific signs of the military-political reality in the country and specificity of its reflection in language and speech.

Keywords: military discourse, military translation, military-political vocabulary, military-technical terms, adequate translation.

Збройна агресія з боку країн-терористів та нестабільність військового стану у багатьох країнах на сучасному етапі спричинює те явище, що у військово-політичній сфері утворюється велика кількість нових лексичних одиниць, яка невинно зростає. Лінгвісти приділяють наразі дуже багато уваги проблемі упорядкування та систематизації термінології німецькомовного військово-політичного дискурсу. Військово-політична сфера, завдяки якій утворюються нові найменування предметів та понять, збагатилася за останні роки високотехнічними засобами ведення війни. Лексика такого роду – це слова та словосполучення, які слугують відповідником реалій та понять військово-політичної справи. Тому вона потребує їх подальшої систематизації (Яременко, 2021: 12).

Військовий дискурс є інституційним дискурсом, оскільки має багато його властивостей. Військовий дискурс виділяється стосовно сучасного суспільства поряд з іншими видами інституційного дискурсу (Корольова, 2021: 370). Дослідження німецької військово-політичної лексики є важливим навіть суто з точки зору практики. Таким чином можна виявити відповідні особливості військово-політичної дійсності у країні та специфіку її відображення у мові та мовленні.

Питання військового перекладу постійно знаходяться у центрі уваги дослідників та фахівців з перекладу (Балабін, 2008; Бацевич, 2007; Гончарук, 2015; Корольова, 2021). Не беручи до уваги той факт, що це питання ретельно вивчалось з різних точок зору, властивості перекладу певної групи текстів залишаються наразі недостатньо вивченими. Вивчення функціональних, лінгвістичних та структурних ознак військових текстів з точки зору перекладу є вимогою часу через широкомасштабне вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 року, збільшення обсягів міжнародного співробітництва у військовій сфері та інтеграцію України у Європейський Союз, НАТО, що потребує стандартизації у сфері відповідних документів з метою забезпечення налагодженої роботи між військовими контингентами різних країн.

Актуальність та необхідність визначення терміну «військовий переклад» та наукової класифікації його видів зумовлена характерними особливостями цього виду перекладу. Важливими також є і вимоги, що висувуються до військових перекладачів з приводу повноти та точності перекладу (Нікіфорова, 2016: 294). **Актуальність** нашої розвідки викликана необхідністю певних дій, а саме те, що необхідно переосмислити важливість та роль армії та, зокрема, збройних сил в сучасному комунікативному процесі та у існуванні сучасного суспільства. Необхідність створення умов для здійснення адекватного та коректного військового перекладу задля ефективної міжнародної співпраці є пріоритетною. **Об'єктом** дослідження є військовий дискурс та військовий переклад. **Предметом** слугують функціональні особливості військового дискурсу та його елементів. **Метою** дослідження є визначення термінів «військовий дискурс» та «військовий переклад», вивчення їх функціональних особливостей та сфер застосування. Досягнення окресленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**: проаналізувати теоретичні засади вивчення визначення термінів «військовий дискурс» та «військовий переклад»; визначити функціональні особливості зазначених термінів та окреслити сфери їх вживання.

Той факт, що в дискурсивних дослідженнях останнім часом превалює політичний та військовий дискурси, пояснюється тим, що зараз ми знаходимося в такій екстралінгвальній ситуації, характерними для якої є саме політичні та воєнні конфлікти. Як зазначає американський дослідник Дж. Майклс, «у конфліктах дискурс відіграє вагомий роль, як пряму, так і дотикаючу», а принципи ведення війни є невід'ємними від мови війни (Michaels, 2013: 1).

Для визначення термінів «військовий дискурс» та «військовий переклад» слід насамперед визначитись з поняттям дискурсу, так як існують різні тлумачення цього терміну сучасними лінгвістами. В першу чергу дискурс пов'язаний із когнітивно-прагматичною методологією та антропоцентричною парадигмою мовознавства. Він використовується для представлення емоційних, інтелектуальних та світоглядних інтенцій особистості. Це відтворюється у її творах – текстах (Бацевич, 2007: 2). У когнітивно-комунікативній парадигмі дискурс розуміють як «... інтегральний феномен, мисленнєво-комунікативну діяльність, що є сукупністю процесу й результату і включає як позалінгвальний, так і власне лінгвальний аспект. Крім тексту у ньому можна виділити пресупозицію та контекст (прагматичний, соціальний, когнітивний), які обумовлюють вибір мовних засобів» (Шевченко, 2003: 33). Важливими елементами дискурсу є мовне середовище та мовна особистість.

У своєму «Словнику основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики» автор А. П. Мартинюк указує, що дискурс тлумачиться як «ситуативно обумовлена інтерсуб'єктна мовленнєво-розумова діяльність, яка спрямована на взаємну орієнтацію у життєвому просторі на основі надання мовної форми семіотичної значущості» (Мартинюк, 2011: 11).

В. Б. Бурбело дає наступне визначення дискурсу, указуючи на те, що дискурс – це «закріплена в мовленнєвому просторі потенційно повторювана функціонально-сміслова єдність комунікативно організованих системних ознак. Комунікативний модус, який визначає інші мовні параметри, є при цьому основною диференційною ознакою дискурсу» (Бурбело, 2002: 80). Вартим уваги є і інший варіант розуміння поняття «дискурс» – як «систему комунікації, яка має реальний та потенційний (віртуальний) виміри. Якщо розглядати її у реальному вимірі, то можна констатувати, що це поле комунікативних практик, яке являє собою сукупність дискурсних подій. Окрім того це поточна мовленнєва діяльність у певному соціальному просторі, якій властива ознака процесності та яка пов'язана з реальним часом та реальним життям. Не варто забувати і про відмінність дискурсивного та лінгвального контекстів. Необхідно враховувати те, що контекст співвідноситься не з дискурсом, а з текстом як одиницею аналізу. А об'єктом аналізу дискурсивного контексту слід вважати ситуацію комунікації (Гончарук, 2015: 15).

Вичерпне трактування цього поняття помічаємо у дослідженнях Ф. С. Бацевича, який зауважує, що «дискурс – це тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище. Також це мовленнєвий потік, що має різні форми вияву (усну, писемну, паралінгвальну) та відбувається в межах конкретного каналу спілкування» (Бацевич, 2007: 154).

На думку І. І. Петренка, дискурс (сюди належить також і військово-політичний дискурс) в його сучасному розумінні має дванадцять ознак. До його особливих рис учений відносить співвідношення дискурсу з конкретними учасниками; використання певних формальних засобів. Це випадки, коли звичні елементи мови одержують незвичну інтерпретацію, та навпаки. На думку лінгвіста дискурс є надзвичайно потужним інструментом впливу на масову свідомість. За його словами дискурс є фактично «конструюванням (створенням правил поведінки, сприйняття, пізнання та відтворення) певного світу для певної спільноти людей» (Петренко, 2010: 55-56).

А. Д. Белова, вивчаючи питання диверсифікації дискурсу, стверджує, що дискурс можна класифікувати, беручи до уваги два основні фактори: сфери функціонування та характер комунікації. Згідно з твердженнями дослідниці, «якщо за сферами комунікації є академічний, дипломатичний, політичний, рекламний, військовий, релігійний, юридичний та інші види дискурсу, то за характером комунікації дискурс може бути офіційний та неофіційний, спонтанний та підготовлений» (Белова, 2002: 13).

В. І. Карасик виділяє такі підтипи дискурсу, як юридичний, адміністративний, політичний, військовий, медичний, релігійний, діловий, педагогічний, рекламний, науковий, спортивний, дискурс засобів масової інформації, електронний (Інтернет-дискурс) т. ін. (Гончарук, 2015: 3).

Інтерес до вивчення військового дискурсу з боку дослідників останнім часом зростає. У військовому дискурсі знайшло своє відображення питання функціонування мови у військовій сфері. Це стосується як організації і життєдіяльності, так і специфічної обумовленості та структурно-системних зв'язків збройних сил. За тлумаченням Т. Корольової, військовий дискурс – це «пов'язаний (усний чи письмовий) текст, що виражається за допомогою вербальних і невербальних засобів,

які обумовлені ситуацією військового спілкування разом з соціокультурними, психологічними прагматичними та іншими факторами» (Корольова, 2021: 372). Л. М. Гончарук визначає інтенціональність військового дискурсу як «управління з метою упорядкування дій щодо вирішення бойових, навчально-бойових та службових завдань» (Гончарук, 2015: 3).

Військовий дискурс є своєрідною когнітивно-лінгвальною формою відбиття суспільних відносин, його функціонування пов'язане з історичними соціокультурними умовами, що його породжують. За результатами досліджень університету в Осло та Норвезької академії виявилось, що з 3 600 р. до н. е. відбулася 14 531 війна. Постійно на Землі відбувається від 40 до 100 війн чи військових конфліктів. Це є свідченням кризи у суспільно-політичній та економічній сферах буття національно-етнічних громад (Tomajczyk, 1996).

Мікросередовище – це сфера безпосереднього спілкування людей. Такою сферою в нашому дослідженні виступає професійний військовий колектив. Цей колектив співіснує з багатьма іншими професійно орієнтованими громадами та вступає з ними в різноманітні відносини соціокультурної комунікації. Не слід забувати той факт, що формування комунікативного середовища відбувається на ґрунті певного побутово-речевого оточення. Воно складає переважну частину побуту військовослужбовців та впливає на поведінку та уподобання цієї специфічної групи людей і, що природно, відбивається у військовому дискурсі (Гончарук, 2015: 4).

О. В. Юндіна наголошує на потребі та необхідності дослідження військового перекладу. Для вивчення зазначеної проблематики в різних парах мов доцільним є аналіз критеріїв виділення та опису стилів та жанрів (Юндіна, 2007: 42-43). В. В. Балабін зазначає, що «серед спеціальних теорій перекладознавчої науки відсутня науково-обґрунтована теорія військового перекладу (ТВП). Ця теорія повинна не лише ґрунтуватися на мовознавчих, наукознавчих та перекладознавчих засадах, а й відповідати кваліфікаційним і методологічним критеріям наукознавства та мати власний об'єкт, предмет та завдання дослідження, теоретичні моделі, поняттєво-категоріальний апарат» (Балабін, 2018: 7).

Військовий переклад та його теоретичну проблематику розпочав досліджувати учений Л. Л. Нелюбін ще на початку 60-х років минулого століття. Метою цього дослідження слугувало обґрунтування нових методологічних підходів у підготовці кадрових військових перекладачів. У своїх наукових працях Л. Л. Нелюбін представив власні теоретичні погляди на «військовий переклад та його особливості» (Балабін, 2018: 8). «Класичною» науковою працею з теорії військового перекладу серед військових перекладачів вважається монографія Г. М. Стрелковського «Теорія і практика військового перекладу» (1979).

В Україні окремі теоретичні аспекти військового перекладу представлені у наукових дослідженнях з перекладознавства (Балабін, 2002; Бєлова, 2002; Гончарук, 2015; Корольова, 2021; Нікіфорова, 2015). У світових перекладознавчих працях дослідження з військового перекладу взагалі не згадуються. У «Довіднику з перекладознавства» видавництва Оксфорд 2011 року (*The Oxford handbook of translation studies*, 2011) відсутні окремі статті, присвячені військовому перекладу. Поняття (категорія, термін) «військовий переклад» взагалі не згадується.

На думку В. В. Балабіна, огляд досліджень та публікацій з військового перекладу свідчить, що переважна більшість із них має дидактично-прагматичну спрямованість. Це посібники, підручники, словники, методичні розробки. Теоретична проблематика дисертаційних досліджень і наукових статей обмежується, як правило, лексико-семантичними, термінологічними, методологічними аспектами. Поза увагою дослідників залишаються при цьому фундаментальні теоретичні засади військового перекладу (Балабін, 2018: 9). Як зазначає В. В. Балабін, у 1992 році Бюро перекладів Київського вищого танкового інженерного училища в особі військових перекладачів та викладачів Відділення військової підготовки Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка організували перекладацьке супроводження діяльності Збройних сил України. У той час вони проводили навчання студентів університету на військових перекладачів запасу. У 1993 році Міністерством оборони України було прийнято рішення про підготовку кадрових військових перекладачів у Відділенні військової підготовки Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, яке потім було реорганізовано у Військовий інститут (ВІКНУ) (Балабін, 2002: 20). В. В. Балабін вніс пропозицію щодо об'єднання новою поняттєвою категорією ТВП лінгвістичне забезпечення військ (ЛЗВ) (Балабін, 2002: 21-22) та створення принципово нового навчально-методичного комплексу «Військовий переклад» (шифр «НМК ВП»). Цей комплекс гармонійно включає різноманітні навчально-методичні матеріали з вивчення військово-технічного, військово-політичного та військово-спеціального перекладу (Балабін, 2008: 5) та враховує такі принципи:

1. Науково обґрунтована теорія військового перекладу (ТВП) повинна не лише ґрунтуватися на мовознавчих, наукознавчих та перекладознавчих засадах, а й відповідати кваліфікаційним і методологічним критеріям наукознавства, мати власний об'єкт, предмет і завдання дослідження, теоретичні моделі, поняттєво-категоріальний апарат. Але серед спеціальних теорій перекладознавчої науки вона відсутня.

2. У якості спеціальної теорії перекладознавства ТВП представляє собою узагальнену, упорядковану та структуровану сукупність наукових фактів, гіпотез, теоретичних суджень та методологічних положень, що інтегровані у єдину систему за допомогою термінологічно визначених та упорядкованих одиниць поняттєво-категоріального апарата ТВП. Ці одиниці розкривають завдання й специфіку службової діяльності військового перекладача.

3. Об'єктом ТВП є не лише традиційна сфера перекладацького супроводження, але й уся галузь лінгвістичного забезпечення військ (Балабін, 2018: 7).

Не дивлячись на те, що «військовий переклад в Україні постійно розвивається завдяки інтенсифікації заходів міжнародного оборонного співробітництва, переходу Збройних Сил України на стандарти НАТО, необхідності перекладу важливих військово-політичних документів, а також усного та письмового військово-спеціального і військово-технічного перекладу текстів різних стилів та жанрів» (Нікіфорова, 2015: 108), науково-обґрунтована теорія військового перекладу відсутня.

О. Ю. Солодяк здійснила спробу обґрунтувати критерії виокремлення військово-політичного стилю, який авторка визначає як «утворення, що ґрунтується на закріпленні певних якісних характеристик за текстами, які функціонують у військово-політичній сфері людської діяльності, та містить інформаційний (заяви, повідомлення, виступи, доклади), аналітичний (програми-огляди, щорічники) та регламентуючий (акти, пакти, договори, директиви) жанри» (Солодяк, 2006: 338).

У дослідженні Л. М. Гончарук підкреслено, що не зважаючи на значну кількість існуючих класифікацій військових текстів, створених багатьма теоретиками та практиками військового перекладу, проблема упорядкування корпусу військових документів згідно критеріїв, що є релевантними для теорії перекладу, все ще актуальна (Гончарук, 2015: 16). Військовий переклад є спеціальним перекладом, де передбачено дотримання термінологічності та короткого адекватного викладу при відсутності образно-емоціональних засобів.

Згідно визначення Т. Корольової, військовий дискурс – це «військова когнітивно-комунікативна система, яка представляє собою систему концептів, що відображають уявлення про реальні та уявні об'єкти, явища та їх взаємодію, їх емоційну та раціональну оцінку, і засоби вираження, що забезпечують комунікацію членів військового співтовариства між собою та із зовнішнім світом в різноманітних ситуаціях взаємодії і протидії. Основу цієї системи складають військові концепти у формі військових термінів та їх неофіційних дублетів – військових професіоналізмів та жаргонізмів» (Корольова, 2021: 372).

Специфіка військового перекладу проявляється з урахуванням таких аспектів:

– здійснення перекладу в обстановці постійної небезпеки, що вимагає швидкості, точності і коректності дій не лише військового колективу та перекладач, а й передбачає успішне вирішення бойового завдання;

– використання клішованих мовних форм, які покликані регламентувати військову діяльність у документаціях різного типу (команди, військові документи, накази, настанови, інструкції статуту тощо).

З метою досягнення комунікативної рівноцінності перекладу оригіналу військового тексту перекладач повинен здійснити ряд лексичних, граматичних та стилістичних перетворень. Для правильної передачі змісту висловлювання під час перекладу військових текстів необхідно проводити певні лексико-семантичні заміни. Задля цього працюючи з текстами військового дискурсу перекладачі вдаються до використання низки перекладацьких трансформацій (Корольова, 2021: 376).

Учені-перекладознавці вже розглядали питання класифікації текстів військової тематики (Белова, 2002; Гончарук, 2015; Зайцева, 2013; Мартинюк, 2011). До військових текстів відносять зазвичай військово-художні, військово-політичні та військово-публіцистичні матеріали, військово-технічні та військово-наукові матеріали, різного роду військові документи. Відмінність військових матеріалів від будь-яких інших матеріалів полягає у насиченості спеціальної військової лексики, широкому використанні військової та науково-технічної термінології. Тут присутня велика кількість військової номенклатури, спеціальних скорочень та умовних позначень, які використовуються лише у військових матеріалах. В них наявна певна кількість стійких словосполучень, характерних тільки для військової сфери спілкування. Всі ці фактори пов'язані з певним функціональним навантаженням, що характеризує військову сферу спілкування. Це і чіткість, стислість та конкретність формулювань, точність і ясність викладу, що забезпечує логічну послідовність викладу, легкість сприйняття переданої інформації (Зайцева, 2013: 2).

Отже, у ході дослідження було з'ясовано:

1. Військовий дискурс – це військова когнітивно-комунікативна система, яка представляє систему взаємодії концептів у військовій сфері з метою забезпечення раціональної комунікації.

2. Військово-публіцистичні тексти володіють чіткістю та конкретністю формулювань, стислістю, точністю та ясністю викладу. Логічна послідовність викладу сприяє швидкому сприйняттю інформації, яке є не обтяженою іншими перефразуваннями.

3. Адекватність перекладу текстів військової тематики залежить від перекладу термінів, військово-технічних термінів, лексики та кліше військової сфери.

4. Передумовою для здійснення адекватного перекладу є досконале володіння іноземною мовою, знання реалій української армії, її організаційної структури, видів бойової техніки та сучасного озброєння тощо.

Перспективою дослідження вбачаємо розгляд прийомів та тактик перекладу текстів військової тематики.

Література:

1. Балабін В. В., Лісовський В. М., Чернишов О. О. Основи військового перекладу (англ. мова) : підручник. Київ : Логос, 2008. 587 с.
2. Балабін В. В. Професійна компетентність військового перекладача. *Мовні і концептуальні картини світу* : зб. наук. пр. Київ : Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка, 2002. Вип. 7. С. 20–23.
3. Балабін В. В. Теоретико-концептуальні основи військового перекладу. «Філологічні трактати». Мовознавство. Том 10, Вип. 1. 2018. С. 7–18.
4. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ : Довіра, 2007. 205 с.
5. Белова А. Д. Лексична семантика і міжкультурні стереотипи. *Мовні і акцептуальні картини світу* : зб. наук. пр. Київ : Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка, 2002. Вип. 7. С. 43–48.
6. Бурбело В. Б. Сучасні концепції дискурсу та лінгвопрагматичні засади дискурсології. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія : Іноземна філологія*. Київ, 2022. Вип. 32/33. С. 79–84.
7. Гончарук Л. М. Жанрові аспекти перекладу офіційно-ділових документів франкомовного військового дискурсу : дис... канд. філол. наук: 10.02.16. КНУТШ. Київ, 2015. 211 с.
8. Зайцева М. О. Особливості перекладу термінів у текстах на військову тематику. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Київ, 2013. Вип. 10: Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов. С. 96–102.
9. Корольова Т., Соріч Р., Александрова О. Військовий дискурс та особливості його перекладу. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. Одеса, 2021. Вип. 33. С. 369–382.
10. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 195 с.
11. Нікіфорова О. М. Класифікація текстів у військовому перекладі. *Мовні і акцептуальні картини світу* : зб. наук. пр.: Київ : Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка, 2016. Вип. 57. С. 294–303.
12. Нікіфорова О. М. Передумови становлення наукової школи військового перекладу в Україні. *Лінгвістика XXI століття*. Київ, 2015. Вип. 2015. С. 107–120.
13. Петренко І. І. Політичний дискурс: зміст, особливості, функції. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія : Філософія. Політологія*. Київ, 2010. Вип. 100. С. 54–57.
14. Солодяк О. Ю. Ознаки військово-політичного стилю та жанру. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. Київ : Логос, 2006. Вип. 10. С. 338.

15. Шевченко И. С, Морозова Е. И. Дискурс как мыслекоммуникативное образование. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. Харків, 2003. Вип. 586. С. 33–38.
16. Юндіна О. В. Теорія та практика військового перекладу в Україні. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Іноземна філологія*. Київ, 2007. Вип. 41. С. 42–43.
17. Яременко О. А. Номінації конфлікту у військово-політичному дискурсі сучасної німецької мови [маг. дисертація]: магістр: 035 «Філологія». Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського. Київ, 2021. 126 с.
18. Michaels, J. *The Discourse Trap and the US Military*. New York: PALGRAVE MACMILLAN, 2013, 267 p.
19. *The Oxford handbook of translation studies* / Malmkjær, Kirsten, and Kevin Windle (eds.). Oxford: Oxford University Press, 2011. xvii + 607 p.
20. Tomajczyk S.F. Introduction // *Dictionary of the Modern United States Military*. 1996. P. XI-XIII.

References:

1. Balabin, V. V., Lisovskiy, V. M., Chernyshov, O. O. (2008). *Osnovy viiskovoho perekladu (anhl. mova) : pidruchnyk*. [Foundations of military translation (English): textbook]. Kyiv : Lohos, 587 s. [in Ukrainian].
2. Balabin, V. V. (2002). Profesiina kompetentnist viiskovoho perekladacha. [Professional competence of a military translator]. *Movni i kontseptualni kartyny svitu* : Zb. nauk. pr. Kyiv : Kyivskiy natsionalnyi universytet im. T. H. Shevchenka. No. 7, 20-23 [in Ukrainian].
3. Balabin, V. V. (2018). Teoretyko-kontseptualni osnovy viiskovoho perekladu. [Theoretical and conceptual bases of military translation]. «Filolohichni traktaty». *Movoznavstvo*. Tom 10, No. 1, 7-18 [in Ukrainian].
4. Batsyevych, F. S. (2007). *Slovnnyk terminiv mizhkulturnoi komunikatsii*. [Dictionary of terms of intercultural communication]. Kyiv : Dovira. 205 s. [in Ukrainian].
5. Bielova, A. D. (2002). Leksychna semantyka i mizhkulturni stereotypy. [Classical semantics and intercultural stereotypes]. *Movni i aktseptualni kartyny svitu*: zb. nauk. pr.: Kyiv : Kyivskiy natsionalnyi universytet im. T. H. Shevchenka. No. 7, 43-48 [in Ukrainian].
6. Burbelo, V. B. (2002). Suchasni kontseptsii dyskursu ta linhvoprahamatychni zasady dyskursolohii. [Contemporary concepts of discourse and linguistic principles of discourse]. Kyiv: *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. H. Shevchenka*. Seriiia : Inozemna filolohiia. No. 32/33, 79-84 [in Ukrainian].
7. Honcharuk, L. M. (2015). Zhanrovi aspekty perekladu ofitsiino-dilovykh dokumentiv frankomovnoho viiskovoho dyskursu [Dysertatsiia]: dys.... kand. filol. nauk: 10.02.16. [Genre aspects of translation of official and business documents of French military discourse]. KNUtSH. Kyiv. 211 s. [in Ukrainian].
8. Zaitseva, M. O. (2013). Osoblyvosti perekladu terminiv u tekstakh na viiskovu tematyku. [Peculiarities of translation of terms in military texts]. Kyiv : *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova*. No. 10: Seriiia 9. Suchasni tendentsii rozvytku mov, 96-102 [in Ukrainian].
9. Korolova, T., Sorich, R., Aleksandrova, O. (2021). Viiskoviy dyskurs ta osoblyvosti yoho perekladu. [Military discourse and peculiarities of its translation]. Odesa : *Naukovyi visnyk PNPu im. K. D. Ushynskoho*. No. 33, 369-382 [in Ukrainian].
10. Martyniuk, A. P. (2011). *Slovnnyk osnovnykh terminiv kohnityvno-dyskursyvnoi linhvistyky*. [Dictionary of basic terms of cognitive-discursive linguistics]. Kharkiv : KhNU im. V. N. Karazina. 195 s. [in Ukrainian].
11. Nikiforova, O. M. (2016). Klasyfikatsiia tekstiv u viiskovomu perekladі. [Classification of texts in military translation]. *Movni i aktseptualni kartyny svitu*: Zb. nauk. pr.: Kyiv : Kyivskiy natsionalnyi universytet im. T. H. Shevchenka. No. 57, 294-303 [in Ukrainian].
12. Nikiforova, O. M. (2015). Peredumovy stanovlennia naukovoї shkoly viiskovoho perekladu v Ukraini. [Prerequisites for the establishment of a scientific school of military translation in Ukraine]. Kyiv: *Linhvistyka XXI stolittia*. No. 2015, 107-120 [in Ukrainian].
13. Petrenko, I. I. (2010). Politychnyi dyskurs: zmist, osoblyvosti, funktsii. [Political discourse: Content, features, functions]. Kyiv : *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. H. Shevchenka*. Seriiia : Filosofiia. Politolohiia. No. 100, 54-57 [in Ukrainian].
14. Solodiak, O. Yu. (2006). Oznaky viiskovo-politychnoho stylu ta zhanru. [Signs of military-political style and genre]. *Problemy semantiky, prahmatyky ta kohnityvnoi linhvistyky*. Kyiv : Lohos. No. 10, 338. [in Ukrainian].
15. Shevchenko, Y. S, Morozova, E. Y. (2003). *Dyskurs yak mysekkomunykativnoe obrazovanye*. [Discourse as a thought communicative education]. Kharkiv : *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina*. No. 586, 33-38 [in Russian].
16. Yundina, O. V. (2007). Teoriia ta praktyka viiskovoho perekladu v Ukraini. [Theory and practice of military translation in Ukraine]. Kyiv : *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. H. Shevchenka*. No. 41: Inozemna filolohiia, 42-43 [in Ukrainian].
17. Yaremenko, O. A. (2021). Nominatsii konfliktu u viiskovo-politychnomu dyskursi suchasnoi nimetskoї movy [Nomination of the conflict in the military-political discourse of the modern German language]. [mah. dysertatsiia]: Master: 035 «Filolohiia». Kyivskiy politekhnicnyi instytut im. I. Sikorskoho. Kyiv. 126 s. [in Ukrainian].
18. Michaels, J. *The Discourse Trap and the US Military*. New York: PALGRAVE MACMILLAN, 2013, 267 p.
19. *The Oxford handbook of translation studies* / Malmkjær, Kirsten, and Kevin Windle (eds.). Oxford: Oxford University Press, 2011. xvii + 607 p.
20. Tomajczyk S.F. Introduction // *Dictionary of the Modern United States Military*. 1996. P. XI-XIII.